

Motion till riksdagen 2005/06:Sf281

av Yvonne Ruwaida och Gustav Fridolin (mp)

Krafttag mot rasismen

Motionen delad mellan flera utskott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av en samlad uppföljning av den nationella handlingsplanen mot rasism m.m. och andra statliga åtgärder som vidtagits mot rasism.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om hur kunskap inom antirasismarbete bland barn- och ungdomar skall kunna samlas och hur erfarenheter skall kunna spridas bland alla aktörer inom detta område.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om införande av medborgarråd och deras funktion.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att regeringen tillsammans med Sveriges kommuner och landsting skall utreda hur kommunala och landstingskommunala myndigheters antirasism- och integrationsarbete skall inriktas mot icke-segregerade och stigmatiserade områden.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att höja lokala aktörers status.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Grundlagsutredningen skall få i uppdrag att se över hur skyddet mot rasistiska uttryck skall kunna förbättras.¹
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att inte bara tillåta utan aktivt införa positiv kvotering i vissa fall.²

¹ Yrkande 6 hänvisat till KU.

² Yrkande 7 hänvisat till AU.

Fel! Okänt namn på

Inledning

Rasism, främlingsfientlighet, homofobi, islamofobi och diskriminering förekommer i vårt land i en skrämmande stor omfattning. Medvetenheten om detta är stor bland vissa grupper av befolkningen samtidigt som andra grupper bagatelliserar, trivialiserar och rent av slår mynt av det.

Senast vid valen till Svenska kyrkan den 15 september 2005 gick flera uttalat främlingsfientliga partier framåt under det uttalade syftet att därigenom få en språngbräda till kommande val hösten 2006. Samtidigt sker olika uttalanden av etablerade politiska partier om hårdare tag och hårdare straff, ökad anmälningsplikt bl.a. för personal inom skolan vid misstanke om att barn har otillåtna åsikter eller sympatier och en ökad kriminalisering.

Rasism, främlingsfientlighet och andra uttryck för rädsla för det okända måste bekämpas. Vi tror dock inte på att hårdare tag, ökad kriminalisering eller anmälningskyldigheter är rätt väg att gå. Det handlar snarare om ökad kunskap, att lösa sociala konflikter och problem, att ge olika myndigheter medel för att effektivt kunna använda den befintliga lagstiftningen och att genom ett kraftigt opinionsbildande markera att i Sverige är alla olika men ändå lika.

För oss är det särskilt viktigt att på ett tidigt stadium mota rasismen och andra vidriga uttryck i grind. Ungdomar hamnar annars lätt i grupperingar där rasism är vardagsmat, där det är ”ballt” att ”knacka bög” och där nazismens vidrigheter inte bara förringas utan förhärligas. Ungdomsrasismen är därför särskilt viktig att bekämpa.

Uppföljning av tidigare insatser

Under 1990- och början av 2000-talet vidtogs från riksdagen och regeringens sida ett flertal olika åtgärder mot rasism m.m. I slutrapporten från Kommittén för en ungdomskampanj mot främlingsfientlighet och rasism – Alla olika, alla lika (1996) dras slutsatsen att många ungdomar är ytterst engagerade i frågor om bekämpande av rasism m.m. och att det är lätt att få dem engagerade. Kommittén föreslog också att regeringen skulle ta ett mer långsiktigt ansvar för att stödja ungdomars arbete mot rasism och främlingsfientlighet, att regeringen skulle uppdra till en särskild myndighet att ansvara för att utveckla och samordna insatserna mot rasism och främlingsfientlighet och att ge visst ekonomiskt understöd till ungdomsorganisationer inom berört område.

I skrivelsen 2000/01:59 En nationell handlingsplan mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering, redovisade regeringen det pågående och kommande arbetet inom området. Handlingsplanen har ännu inte haft någon samordnad uppföljning liknande den som skett för handlingsplanen för de mänskliga rättigheterna som lades fram för riksdagen i januari 2002 (skr. 2001/02:83). Den senare handlingsplanen utvärderades av en extern expert medan skrivelsen mot rasism m.m. i huvudsak utvärderats och uppföljts internt inom Regeringskansliet. Vår översyn av skrivelsen utvisar att flertalet av

Fel! Okänt namn på

de åtgärder som redovisats har genomförts, men att det dels tagit mycket lång tid för det redovisade arbetet att genomföras, dels att några av dem ännu inte genomförts. Det handlar bl.a. om ett utökat användande av antidiskrimineringsklausuler vid offentlig bidragsgivning eller kunskap hos kommuner om alkohollagens möjligheter att dra in serveringstillstånd för alkohol. De finansiella satsningar som skett av regeringen (redovisas bland annat på sidan www.armiarm.nu) har varit goda men vi saknar även där en uppföljning.

Även i övrigt har det skett ett stort antal lokala, regionala och nationella aktiviteter mot rasism och som helt eller delvis finansierats av statliga medel. Vår uppfattning är att resultatet av dessa åtgärder behöver bedömas tillsammans med de ovan redovisade åtgärderna. Då kan en helhetsbild erhållas.

Sammanfattningsvis anser vi därför att det behövs en uppföljning av de åtgärder som vidtagits för att bekämpa rasism m.m. och som beskrivits ovan.

Behovet av nya åtgärder

Barns och ungdomars rasism och så kallad vardagsrasism bekämpas på många sätt. Det handlar om allt från att det måste finnas naturliga mötesplatser för personer med olika erfarenheter, åldrar och bakgrund till att öka kunskapen om under vilka villkor andra människor lever sitt liv.

Ökad kunskapsspridning

Det finns i dag många olika organisationer och nätverk som arbetar mot rasism; Ungdom mot rasism, Centrum mot rasism, olika lokala antidiskrimineringsbyråer, Nätverket mot rasism m.fl. Dessa organisationer har skapats genom initiativ från enskilda individer och föreningar och är många gånger beroende av brinnande eldsjälar, engagerade handläggare inom vissa kommunala eller statliga myndigheter och inte minst av politikernas tillit och förtroende. Genom detta blir de sårbara men är också öppna för förändring, omprövning av tidigare beslut och ställningstaganden och kontinuerlig kunskapsöverföring. Vi anser dock att stödet till dessa ideella organisationer behöver bli mer enhetligt. I dag får vissa statliga bidrag från länsstyrelser eller Integrationsverket andra får av kommuner och landsting och vissa får av Statens ungdomsråd eller andra statliga myndigheter. Detta gör att det saknas ett helhetsgrepp över vilka insatser som utförs, vilka medel som satsas och om avsatta medel når dit där de kan få bäst resultat. Kunskapen om det goda lokala arbetet riskerar att bli endast lokalt om inte erfarenheten sprids liksom om lokala aktörer får bekräftelse för sitt väl utförda arbete. Vi vill därför att regeringen utreder hur kunskap inom antirasismarbete bland barn och ungdomar skall kunna samlas och hur erfarenheter skall kunna spridas bland alla aktörer inom detta område.

Fel! Okänt namn på

Inför medborgarråd

Rasism handlar om utanförskap, okunskap och stundtals om ren illvilja och elakhet. Ibland även om vanföreställningar och sjukdom. I rapporten Sverige inifrån Röster om etnisk diskriminering (SOU 2005:69) föreslår utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering olika åtgärder för att motverka etnisk segregation och utanförskap. Utredaren föreslår således att medborgarråd skall inrättas bestående av personer bosatta i marginaliserade och stigmatiserade områden. Sammansättningen av dessa råd skall motsvara en jämlik fördelning mellan män och kvinnor samt mellan olika åldersgrupper. Rådet skall vara en samtalspartner för de myndigheter som ansvarar för regional utveckling, välfärdsorganisering, arbetsmarknad, boende, utbildning med mera. Medborgarrådet skall väljas genom demokratiska val i vilka alla som bor i det marginaliserade eller segregerade området har rätt att rösta och kandidera.

Vi anser att dessa medborgarråd kan vara ett sätt för personer i marginaliserade och stigmatiserade områden att bättre kunna få gehör för sina åsikter, att öka kunskapen om levnadsvillkoren i dessa områden, att sprida kunskapen inom områdena om hur personen har det som bor, lever och verkar där och inte minst sprida kunskap till olika makthavare. Detta kan vara ett sätt att motverka rasism.

Ökad kunskap bland icke marginaliserade

Rasism handlar som sagt om okunskap. Olika kommunala och landstingskommunala myndigheters arbete bör därför inriktas mot icke-stigmatiserade och icke-marginaliserade områden, för att höja kunskapen om segregationens mekanismer och konsekvenser för hela samhället. Detta kan bland annat ske genom diskussioner i skolor, bland myndigheter, föreningslivet, bostadsbolag och andra lokala aktörer. Det är viktigt att involvera arbetsmarknaden, utbildningssystemet, rättsväsendet m.fl. Vi anser därför att regeringen tillsammans med Sveriges kommuner och landsting skall utreda hur detta skall kunna ske.

Höj de lokala aktörernas status

Vi har ovan skrivit om vikten av de lokala aktörerna. Den erfarenhet och kunskap som dessa har i att möta den vardagliga rasismen måste spridas och tas till vara men det är också viktigt att de av lokala statliga och kommunala myndigheter ges en officiell status av samtalspartner. De lokala antidiskrimineringsbyråerna skall till exempel kunna fungera som externa utvärderare av kommuners antidiskrimineringsarbete. Detta förutsätter avtal mellan kommun och ideella organisation om hur detta skall ske. Vi anser att staten skall föregå med goda exempel och verka för att de lokala och regionala aktörer som

Fel! Okänt namn på

tillerkänns statliga bidrag skall få officiell status av antidiskrimineringsutvärderare i olika sammanhang och att deras åsikter skall vägas in vid beslutsfattande. Vi hoppas att kommuner och landsting skall ta lärdom av detta.

Skärp lagstiftningen

Vardagsrasismen har många ansikten; allt från ungarna i kvarteret som inte låter den nyinflyttade flyktingtjejen vara med i fotbollslaget till att deras pappor eller mammor sitter framför TV:n på kvällen och klagar på "alla bidragen till de där utlänningarna". Denna rasism motverkas som sagt på många olika sätt, varav ett är lagstiftning. Vi har åsikts-, tanke- och demonstrationsfrihet i detta land men rasisters utövande av sina rättigheter får aldrig kränka andra människors rättigheter. Lagstiftningen mot rasism måste därför bli tydligare om vad som är acceptabelt och inte är acceptabelt i vårt samhälle. Det får till exempel inte vara godtagbart att under förevändning av utövande av religionsfrihet kränka andra personer på grund av deras hudfärg, religiösa tillhörighet eller etniska bakgrund. Vi vill därför att Grundlagsutredningen får i uppdrag att se över hur rasismen ytterligare skall bekämpas.

Tillåt positiv kvotering

Segregation leder till utanförskap, okunskap och rasism. Statens uppgift måste därför vara att motverka ofrivillig segregation. Ett sätt att göra detta är att införa positiv kvotering; oavsett om det rör bostäder, studieplatser, statliga tjänster eller dylika områden. Kvotering är inte den enda åtgärd som torde ha framkommit av denna motion och andra förslag som framförts av Miljöpartiet de gröna, men tillsammans med dessa andra åtgärder kan det bli effektivt. Kvotering har provats på andra ställen i världen med positiva resultat (t.ex. i U.S.A.) och är även av EU godkänt som en åtgärd i ledet att minska ojämlikhet och otillåten diskriminering.

Stockholm den 2 oktober 2005

Yvonne Ruwaida (mp)

Gustav Fridolin (mp)